

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๔ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองหมื่นบาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นนั้นต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลผู้ม่อ่านจบแล้วแต่กรณี

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในคดีฟ้องขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ คดีเกี่ยวกับสิทธิ

แห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัวและคดีเกี่ยวข้องกับ
อสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ในคดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์
อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินสองหมื่นบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่า
ออกจากอสังหาริมทรัพย์ อันมีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกิน
เดือนละสองพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้อาศัยออกจาก
อสังหาริมทรัพย์ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่เกิน
เดือนละสองพันบาทและจำเลยมิได้กล่าวแก้เป็นข้อพิพาทด้วย
กรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้แย้งในเรื่อง แปลความหมาย
แห่งข้อความในสัญญาเช่าหรืออาศัย”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๕ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๕ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้น
อ้างอิงในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้แจ้งชัดใน
อุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นมาก่อนแล้วในศาลชั้นต้น
ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายนั้นจะ
ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย

แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวกับความ
สงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นอ้างอิงในศาลชั้นต้น หรือคู่
ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อใด ๆ ขึ้นอ้างในศาลชั้นต้น

เนื่องจากพฤติการณ์นอกเหนือไม่อาจบังคับได้ หรือเพราะเหตุ เป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิ ที่จะอ้างอิงในปัญหาเช่นนั้นได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๒ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๒ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ตรวจสำนวนความและ ฟังคู่ความทั้งปวง หรือสืบพยานต่อไปดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ เสร็จแล้ว ให้ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดตัดสินอุทธรณ์โดยประการ ใดประการหนึ่งในสี่ประการนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า อุทธรณ์นั้นต้องห้ามตาม กฎหมาย ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสียโดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็น แห่งอุทธรณ์

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ถูกต้อง ไม่ว่าโดยเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น ก็ให้พิพากษายืนตาม ศาลชั้นต้นนั้น

(๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำชี้ขาดของศาลชั้นต้น ไม่ถูกต้อง ให้กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเสีย และพิพากษา ในปัญหาเหล่านั้นใหม่

(๔) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูก แต่บางส่วน และผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไป ตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมี คำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ ที่พิพาท ไม่เกินห้าหมื่นบาทและศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่ง พิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ได้มีความเห็นแย้ง หรือผู้พิพากษา ที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นก็ดี ศาลอุทธรณ์ก็ดี ได้รับรอง ไว้หรือรับรองในเวลาตรวจฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ถ้า

ไม่มีความเห็นแย้ง หรือการรับรองเช่นนั้น ต้องได้รับอนุญาต
ให้ฎีกาเป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในคดีฟ้องขอให้
ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาส่งขายได้ คดีเกี่ยวกับ
สิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีเกี่ยวกับ
อสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ในคดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์
อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจาก
อสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละ
ห้าพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่บุคคลในกรณีอื่นออกจาก
อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่เกิน
เดือนละห้าพันบาท และจำเลยมิได้กล่าวแก้เป็นข้อพิพาท
ด้วยกรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้แย้งในเรื่องแปลความหมาย
แห่งข้อความในสัญญาที่ก่อให้เกิดสิทธิอยู่บนอสังหาริมทรัพย์นั้น

คดีเกี่ยวกับการบังคับวงศัญัติทั้งหลายและบริวารของ
ผู้เช่าหรือผู้ที่ถูกฟ้องขับไล่ในกรณีอื่นอันอยู่บนอสังหาริมทรัพย์
ซึ่งคู่ความในคดีฟ้องขับไล่ นั้นต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามวรรค
สอง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามคำพิพากษา หรือคำสั่งศาล
ชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ไม่ว่าศาลจะฟังว่าบุคคล
ดังกล่าวสามารถแสดงอำนาจพิเศษให้ศาลเห็นได้หรือไม่ ห้าม

มิให้ฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้มีความเห็นแย้ง หรือคำ
รับรอง หรือหนังสืออนุญาตให้ฎีกาตามที่บัญญัติไว้ใน
วรรคหนึ่ง”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้น
อ้างอิงในฎีกานั้นคู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในฎีกา และ
ต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นมาก่อนแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์
ถ้าเป็นกรณีฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายนั้นจะต้อง
เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย

แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ยกขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้น
หรือศาลอุทธรณ์ ซึ่งปัญหาข้อใดอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย
ของประชาชน หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจยกปัญหา
ข้อกฎหมายใด ๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เพราะ
พฤติการณ์นอกเหนือไม่อาจบังคับได้ หรือเพราะเกี่ยวข้องกับมิได้
ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นฎีกา คู่ความ
ที่เกี่ยวข้องย่อมอ้างอิงในปัญหาเช่นนั้นได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘๕ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช-

บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘๕ ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้
นี้ ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เครื่องนุ่งห่มหลับนอน หรือเครื่องใช้ในครัวเรือน
โดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินห้าพันบาท ในกรณีที่ศาลเห็น
สมควร ศาลจะกำหนดทรัพย์สินดังกล่าวที่มีราคาเกินห้าพันบาท
ให้เป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี
ก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความจำเป็นตามฐานะของลูกหนี้ตาม
คำพิพากษา

(๒) เครื่องมือ หรือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพ
หรือประกอบวิชาชีพโดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินหนึ่งหมื่น
บาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อ
ศาลขออนุญาตยึดหน่วงและใช้เครื่องมือหรือเครื่องใช้จำเป็น
เพื่อดำเนินการเลี้ยงชีพ หรือการประกอบวิชาชีพอันมีราคา
เกินกว่าจำนวนราคาดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจ
อนุญาตหรือไม่อนุญาตภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตามที่ศาลเห็น
สมควร

(๓) วัตถุ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้
ทำหน้าที่แทนหรือช่วยอวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(๔) ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมาย หรือ ตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันมีลักษณะเป็นของ ส่วนตัวโดยแท้ เช่นหนังสือสำหรับวงศ์ตระกูลโดยเฉพาะ จดหมายหรือสมุดบัญชีต่าง ๆ นั้น อาจยึดมาตรวจดูเพื่อประโยชน์ แห่งการบังคับคดีได้ ถ้าจำเป็น แต่ห้ามมิให้เอาออกขาย ทอดตลาด

ประโยชน์แห่งข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้ขยาย ไปถึงทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง อันเป็นของภริยาหรือของบุตร ผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งทรัพย์สินเหล่านั้นตาม กฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับเอาชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้”

๑. มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘๖ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘๖ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ใน ความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ และเงินรายได้ เป็นคราว ๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นจำนวน ตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ และเบี้ยหวัดของข้าราชการ หรือลูกจ้างของรัฐบาล และเงินสงเคราะห์หรือบำนาญที่รัฐบาลได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

(๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ใน (๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือคู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น เป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๔) เงินฉापนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่น เป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฉापนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร

ในการกำหนดจำนวนเงินตาม (๑) และ (๓) ให้ศาลกำหนดให้ไม่น้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และจำนวนบุพการีและผู้สืบสันดาน ซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย”

มาตรา ๑๐ การบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งที่ยังไม่เสร็จสิ้นลงในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๕ หรือมาตรา ๒๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อถูกหนดตามคำพิพากษา หรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดียื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้องให้ศาลสั่งเพิกถอนเสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งแก้ไข หรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เว้นแต่การบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งที่กำหนดสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา อันไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๖ (๑) หรือ (๓) ที่มีจำนวนน้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าจำนวนเงินที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น มีจำนวนเท่ากับอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้
การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาล่วงไปโดยเหมาะ
สมและรวดเร็วยิ่งขึ้นและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของลูกหนี้
ตามคำพิพากษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง